



Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant/Brussel, West-Vlaanderen

Warschau pakt het aan

08-06-2012

Pag. 24

Wat een voetbalstadion zegt over een stad

Oké, het vraagt wat inspanning om het stadion in Warschau te bereiken - openbaar vervoer en wegen ernaartoe zijn verre van perfect - maar wie de plek waar straks de aftrap van het EK wordt gegeven vergelijkt met hoe ze er vijftien jaar geleden uitzag, moet toegeven dat Polen erop vooruit is gegaan. KRIS VAN HEUCKELOM kan het weten: hij was er toen ook al.

Warschau, 1997. Een roestbruine woestenij in het midden van een gigantische krater. Onkruid overwoekert grijs gesteente dat in lang vervlogen tijden een ovaalvormige staantribune moet geweest zijn. Samen met enkele Poolse studiegenoten speel ik een partijtje voetbal op de plek waar vijftien jaar later de aftrap van Euro 2012 zal gegeven worden. Maak kennis met het legendarische 'Stadion van het Tienjarig Jubileum'. In de jaren vijftig nog een architecturaal pronkstuk tot meerdere eer en glorie van de Poolse Volksrepubliek. Amper vier decennia later was het een van de merkwaardigste relictten van het inmiddels ter ziele gegane Warschaupact. Ooit de plek waar de communistische partij verzamelen blies voor pompeuze meetings en parades, toen ingepalmd door bedrijvige kleinhandelaars die in gammele kraampjes de prille vrije markt beleden. De grasmat zelf bleef dan wel gespaard, de ovalen rand van het vervallen stadion werd herschapen tot een wanstaltig laboratorium van protokapitalistische ondernemingsdrang. Een van Europa's grootste openluchtmarktplaatsen, met een officiële jaaromzet van honderden miljoenen zloty's.

Allegaatje in de bazaar

Het stadion bezoeken was in die dagen, zeker voor een buitenlandse snottaap als ikzelf, een heuse belevenis. Hoe dichter je bij de hoogste stadionring kwam, des te illegaler en marginaler werden de producten en diensten die te koop werden aangeboden. Een multifunctionele voetbaltempel op zijn Oost-Europees, zo u wil. Zo mogelijk nog exotischer waren de marktkramers die rond de vervallen grasmat aan de kost probeerden te komen: illegale inwijkelingen uit de voormalige Sovjetrepublieken en de Kaukasus, maar ook immigranten uit Afrika en zelfs het Verre Oosten. De courante razzia's van de lokale politie kreeg je er gratis bij. Duizenden handelaars zijn er in de loop der jaren bij de kraag gevat. Niet toevallig werd de multiculti-bazaar op en rond het stadion een dankbaar onderwerp voor artistiek aangelegde ramptoeristen uit het buitenland. De Canadese misdaadauteur Jack King situeerde er de handeling van zijn spionageroman *The Fifth Internationale*. De Hongaarse cineaste Marta Meszaros maakte er eind jaren negentig haar onvolprezen prent *Daughters of Luck*, over enkele arme Russinnen die op het stadion ingelijfd worden als luxehoeren voor rijke westerlingen. Al even memorabel is de kortfilm die de Israëlische Yael Bartana er in 2007 draaide, een jaar voor de uiteindelijke sloop van het hele complex (tik *Nightmares* en Bartana in op YouTube voor een voorsmaakje).

Op dit EK krijgt u uiteraard iets anders te zien: een fonkelnieuw stadion met uitschuifbaar dak, een exclusieve loge en een onberispelijk groene grasmat. Niets herinnert nog aan de roestbruine woestenij van weleer, en het zootje marktkramers werd vriendelijk verzocht andere oorden op te zoeken. Als er één plaats symbool kan staan voor Warschaus transformatie van grauwe Oostblokstad naar hippe metropool, dan zijn het ongetwijfeld die enkele honderden vierkante meters gras en beton op de rechteroever van de Weichsel waar ik vijftien jaar geleden als gerateerde voetbalprof tegen het leer trapte.

Een Poolse bermudadriehoek

Na een decennium van doorgedreven stadsontwikkeling en buitenlandse kapitaalinjecties wordt de skyline van de Poolse hoofdstad tegenwoordig bepaald door hypermoderne kantoorgebouwen en winkelcentra. Samen met het uit de as verrezen Nationaal Stadion is ook de omringende stadswijk Praga aan een grondige restyling onderworpen. Tot diep in de jaren negentig, zo ging het verhaal, zaten zowat alle Warschause recidivisten er op een kluitje bijeen.

Het absolute middelpunt van die gevaarlijke achterbuurt was de zogenoemde bermudadriehoek, een no-gozone waar mensen plachten te 'verdwijnen'. De voorbije jaren zijn net die beruchte arbeiderswijken in de buurt van het stadion een trekpleister geworden voor jonge kunstenaars, intellectuelen en studenten. Op vrijdag- en zaterdagavonden neemt het hippe grut van Warschau

gretig de wijk naar de rechteroever van de Weichsel en zijn trendy nachtclubs en cafés.

Niet alle wegen leiden naar het stadion

De nieuwe Warschause voetbaltempel mag er dan wel staan, hoe de supporters tijdens het EK aan dat stadion zullen geraken, is minder duidelijk. De nieuwe metrolijn die het stadscentrum met de rechteroever van de Weichsel moet verbinden, is nog volop in aanbouw. Hetzelfde geldt voor een deel van de autosnelwegen die het Poolse hinterland voor het buitenlandse supportersgild moeten ontsluiten. De Poolse gaststeden Poznan, Gdansk, Wroclaw en Warschau zijn dan wel bereikbaar, voetbalfans die met de wagen tot in Oekraïne denken te geraken, zullen ongetwijfeld vloeken op de twijfelachtige staat van het Poolse wegennet zodra ze de grote steden gepasseerd zijn. Maar, zo doet de boutade in Polen de ronde, het is uiteindelijk in de nieuwe stadions dat er gevoetbald zal moeten worden, niet op de onafgewerkte stukken autosnelweg. In weerwil van alle wilde verhalen over aanslepende bouwperikelen en dreigend supportersgeweld zijn Polen en zijn splinternieuw Nationaal Stadion er dus klaar voor. Nu de voetballers nog.

Kris Van Heuckelom
© 2012 Corelio